

Alejandro Palomas
Una mare

ALEJANDRO PALOMAS
UNA MARE

COL·LECCIÓ CLÀSSICA
PRIMERA EDICIÓ: GENER DEL 2016
© ALEJANDRO PALOMAS PUBILL, 2014
© EDITORIAL PLANETA, S.A.
© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.
AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA
ISBN: 978-84-664-2028-0
DIPÒSIT LEGAL: B.27.303-2015
FOTOCOMPOSICIÓ: VÍCTOR IGUAL, S.L.
CARRER ARAGÓ, 390 - 08013 BARCELONA
IMPRÈS A: EGEDSA

www.columnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats

U

La mare havia dit que ella mateixa compraria les flors, però amb tant d'enrenou s'ha descuidat d'acostar-se aquesta tarda a la floristeria i ens hem quedat sense. Ara compta els raïms al meu costat. Els arrenca delicadament del carràs mentre escolta la ràdio que sona a tres bandes al petit apartament: en el transistor que hi ha al marbre de la cuina, en el que s'ha deixat encès a la seva habitació i, per acabar, en el que té instal·lat al lavabo i que gairebé mai no apaga. Asseguts a la taula del menjador, ella compta raïms i jo plego els tovallons vermells amb estampats nadalencs, mentre al forn es refreda la crema d'espàrrecs i un rostit d'alguna cosa que suposadament hauria de ser gall dindi però que sembla una altra cosa.

A l'altra banda del finestral és negra nit. A terra, al costat del sofà, dorm arraulit el Max. Té el cap recolzat en un petit bassal de baves i clava coces en somnis. La Shirley, la gosseta de la mare, dorm al costat d'ell, al cabàs, tapada amb la seva manta de quadrets.

Barcelona. Avui és 31 de desembre.

—Serem cinc —diu la mare—. Això sense comptar l'Olga, esclar. —L'Olga és la xicota de l'Emma, o, com en diu la

Sílvia quan l'Emma no ronda per allà, «l'afegida», i d'aquí ve que la mare sempre la compti a part. I no és que ho faci amb menyspreu. Simplement compta com compten les mares: els meus a una banda, els altres a l'altra. Aquí la meva sang, allà els que no la tenen—. Tot i que l'oncle Eduard arribarà una mica més tard, perquè el seu vol ve amb retard —aclareix, apartant dotze raïms i ficant-los al primer bol. Després continua comptant. En veure que no dic res, para i em mira—. Que passa res?

Faig que no amb el cap. La mare està nerviosa i il·lusionada. Fa unes quantes setmanes que està així, des que té la certesa que aquesta nit hi serem tots. Per fi, després de tants intents frustrats, els que som de la seva sang ens asseurem a taula per celebrar el Cap d'Any i brindarem plegats. És un gran dia per a ella i no ho dissimula, perquè no sap fer-ho. Des que es va divorciar del pare, sempre ha passat alguna cosa, alguna cosa ha acabat esguerrant-se i el sopar de Cap d'Any ha quedat coix. El primer Nadal, l'Emma es va quedar penjada gairebé un mes a l'Argentina perquè la companyia aèria amb què viatjava havia fet fallida, i havia deixat el passatge de tots els seus vols a terra. L'oncle Eduard va ser el següent a faltar: un any més tard va decidir anar-se'n a viure a Lisboa, i per aquelles dates estava a l'espera de rebre el parell de contenidors plens de mobles que segons semblava s'havien perdut pel camí i que finalment havien aparegut a Tànger. I l'any passat ens va tocar al Max i a mi. El dia 31 al migdia, mentre jugava amb ell al parc, la seva pilota va rebotar contra un arbre i va sortir disparada al carrer. El Max va fer el que mai havia fet fins llavors: va arrencar a córrer darrere de la pilota com si l'hi anés la vida, i en sortir al carrer un quatre per quatre el va atropellar. Vam passar la nit a urgències de la Facultat de Veterinària, ell miraculosament illès, tot i que en observació obligada; jo amb dos trankimazins a la vena, ajagut en una llitera entre el Max i un shar pei amb cara de buda emmur-

riat que no parava d'udolar perquè segons semblava tenia un no sé què als intestins, o sigui que de nou per a la mare el sopar va ser un mar de poques llums i moltes ombres.

Aquesta és, per fi, la nit de la mare, i ella està en dansa des de les sis del matí, tan emocionada que, entre els nervis, la malaptesa que la caracteritza i el poc que hi veu, hem fet un rècord de damnificats addicionals, ara amuntegats al costat del cubell de les escombraries.

—Vés a llençar això abans que arribi la Sílvia, sisplau, Fer —em suplica amb cara d'angoixa abans d'asseure's amb el raïm a la taula—. Ja saps com es posa la teva germana quan trenco alguna cosa —afegeix, mentre mira de reüll la bossa amb les restes del llum de porcellana, tres vasos, dos marcs de fotografies, un gerro d'aigua i una tetera suposadament xinesa que fins avui era l'estrella de la seva col·lecció d'horror en miniatura, cortesia d'un diari que ella es nega a llegir, però que compra «pels regals».

Ara em mira des del seu costat de la taula i de sobte als seus ulls hi ha tanta il·lusió continguda, tantes ganes que la vetllada sigui un èxit i de tenir-nos a tots aquí que, a pesar del dia que m'ha donat, no em reprimeixo les ganes d'abraçar-la i dir-li que no es preocupi, que tot sortirà bé.

—Tu creus que els agradarà? —pregunta per enèsima vegada, girant-se a mirar el forn—. És que... pensava que potser és poc menjar. Tot i que, esclar, també tenim les dues amanides, i l'oncle Eduard segur que portarà alguna cosa del Duty Free. I a més a més queden els torrons que va portar la Sílvia el dia de Nadal, i...

—Calma't, mare —la tallo amb suavitat—. Hi haurà menjar de sobres.

Devem haver tingut aquesta conversa almenys una desena de vegades en les últimes tres hores. Tindrem prou menjar? Ens arribarà? Els agradarà? Que fa massa calor? No seria millor que abaixéssim una mica la calefacció? Encenem ja les

espelmes o esperem que arribin? I l'aperitiu? Ah, sense aperitiu? Tu creus?... Preguntes. La mare llança preguntes a l'aire com si repassés els ingredients d'una recepta que ja no permet gaires retocs, perquè l'hora és la que és i a aquestes altures tots ja deuen estar venint. Les seves preguntes n'amaguen d'altres de més profundes, i se superposen a les que realment la tenen en aquest estat, patint per avançat, entre l'ansietat i una emoció gairebé infantil que no ha après a controlar malgrat els anys: són aquests interrogants que la turmenten i que ni ella ni cap de nosaltres podem resoldre abans d'hora, perquè hi ha famílies que són així —que som així—, tan intenses, tan imprevisibles i apassionades; són aquests interrogants que, si la mare s'atrevis a donar-los veu, sonarien així: «Tu creus que la Sílvia es comportarà i no es barallarà amb l'Olga? I que no començarà a parlar de política i a malparlar dels bancs o del teu pare i tindrem la festa en pau? I l'oncle Eduard no ens explicarà cap història d'aquelles porques dels seus viatges que a l'Olga la fan estar així tan... tan...? I digue'm que no es presentarà cap veí de la finca, com fa dos anys, quan va aparèixer el senyor Samuel, el del primer C, amb aquella pobra cubana mulata mig despullada, preguntant si teníem una ampolla de rom, i la cubana que després va tornar perquè es volia quedar amb nosaltres i... ai, fill, digue'm que no».

I és que, encara que des que el pare ja no hi és s'han desfet molts nusos i molta tensió que afortunadament ja no ens toca gestionar i que el sopar de Cap d'Any s'ha suavitzat força, l'últim dia de l'any és una data que a aquesta família se'ns posa malament. Per això arribem tensos a aquesta vetllada, decidits, cadascun des del seu racó en la vida, a corregir en la mesura que es pugui la intensitat de l'any anterior i passar una vetllada lleugera, xerrant tranquil·lament de foteses i compartint un sentit de l'humor en què tots ens reconeixem i que ens fa més família, que ens parla millor del que som junts.

Fins avui, els intents sempre han fracassat.

A això s'hi ha de sumar que des de fa unes quantes setmanes alguna cosa sembla haver posat en estat d'alerta la mare. Està inquieta, preocupada. Sense saber-ho, fa conjectures que encara li són alienes, veritats encara no perfilades. Llums i ombres. Està maldestra. Fa més soroll.

No s'imagina que potser té raó d'estar així. Raons que desconeix.

Encara.

—No, no em passa res —responc, intentant oblidar l'últim sopar en què vam reunir-nos tots i l'oncle Eduard ens va voler sorprendre amb un «regalàs» (tal com va anunciar ell, donant copets amb una cullereta a la copa de xampany, amb tan mala sort que la copa va quedar feta miques al tercer cop, i va semblar de vidres les estovalles). El regal en qüestió eren unes carpetes de colors amb informació detallada sobre com fer-nos socis de Dignitas, la societat aquesta de suïssos que ajuden a suïcidar-se arreu del món. A la carpeta hi havia adjuntat una còpia del formulari per redactar el testament vital. L'Olga, més catòlica de la branca amarga impossible, havia adquirit un to verdós; i l'Emma s'havia posat a plorar així, com plora ella, sense fer soroll, perquè acabava de morir-se-li la gossa Lua i de sobte se sentia culpable ara no recordo de què. Després els grans havien begut una mica massa, i l'oncle Eduard havia caigut per les escales (la mare viu en un primer) i havíem hagut de trucar a una ambulància. Durant el trajecte a l'hospital no va deixar d'agitar en l'aire la seva còpia del testament vital, mentre cridava a l'infermer, arrossegant les paraules com un vell borratxo: «Sou tots uns assassins i uns marietes, però amb mi no podreu! Malparits, més que malparits!».

Sí, deixant de banda l'Olga, continuem sent cinc. Dues generacions de germans: la de la mare —l'oncle Eduard i ella— i la meua —la Sílvia, l'Emma i jo—, com dos rails en

paral·lel solcant el temps, aquesta nit separats per la taula, els plats, les copes i les interpretacions múltiples de la nostra història en comú.

Sense el pare. Sense els avis.

Ells, morts. Ell, evadit. Tots absents.

I jo aquí, comptant raïms amb la mare com si res, tement —com ella— el que potser ens prepara la nit en aquesta taula parada per a set. «Que no s'esguerri res, sisplau, que no s'esguerri res», l'endevino demanant en silenci, mentre recordo de sobte la confessió que em va fer la Sílvia fa a penes quaranta-vuit hores, i el pes de la qual noto des de llavors sobre les espatlles com una segona pell.

I és que en el meu radar particular palpita des de fa unes hores una llum vermella que conec bé. És una llum que titilla, cada cop més clara, en la pantalla rectangular de la meva ment, vermella sobre fons blanc, com els tovallons que ara plego.

A un costat de la taula, la mare respira fondo i treu l'aire pel nas lentament. A aquest costat, jo la miro i la sento a prop. La mare és part de mi, del que m'agrada i no m'agrada tenir amb mi. «És moltes coses. De vegades, massa», penso mentre continuem fent els preparatius i per la ràdio algú riu. Parlen de raïms, d'anys anteriors i de coses que no tenen cap interès. Llocs comuns. Buïts. Soroll nadalenc.

Falta poc.

Deuen estar a punt d'arribar.

Dos

La mare es tomba a mirar cap a la cuina i acluca els ulls. Hi ha massa llums encesos i la fotofòbia —la seva— no perdona. Un seixanta-quatre per cent de discapacitat; això és —entre moltes altres coses— la mare, encara que a l'ONCE en el seu dia no la van admetre perquè ens van dir que la fotofòbia no era certificable i només acceptaven gent amb discapacitat visual no inferior al seixanta-cinc per cent. Quan vam sortir de la consulta del metge que la va avaluar (un paio infame amb les dents marrons i un gep com un turó gallès que ni tan sols es va aixecar a saludar-nos quan vam entrar i que no va mirar la mare en cap moment), ens vam asseure en una terrassa a prendre alguna cosa. Érem a l'agost i feia una calor espantosa. La mare estava absent, gaudint de la seva cervesa com una nena. L'asfalt cremava. L'aire també.

—Bé —va dir a la fi amb els bigotis plens d'escuma i un somriure de felicitat que augurava una de les seves sortides que la Sílvia no sol encaixar bé i que l'oncle Eduard, en el seu afany de sonar jove i a la moda, qualifica com «per fli-par»—. Ho veus com no estic tan malament?

La vaig mirar.

—No —vaig dir, serrant les barres—. Has passat un any

magnífic, la veritat. Només t'han tret de l'esquena dos melanomes, no hi veus ni a tres passes i vius en un pis de protecció oficial per a majors de seixanta-cinc anys amb una gossa minúscula que menja clínex usats i una veïna que respon al nom d'Eugenia i que ven Tupperware d'amagatotis i llença les escombraries al contenidor tirant-les per la finestra. Estàs estupefacta, mare. Tots estem de conya. De fet, som la Família Magnífica. No sé per què no ens han trucat d'*Informe semanal* per a l'especial d'estiu.

Va arrugar els morrets una mica i després es va prendre un bon trago de cervesa.

—Que exagerat, fill —va replicar, negant amb el cap—. Tens ràbia. Ho noto. —I, posant els ulls en blanc, va afegir—: És un corrent vibratori que sento aquí —va rematar, posant-se els dos índexs en l'estern.

Sí, tenia ràbia. I molta. Contra el metge geperut dels cecs, contra la calor demoníaca d'aquell migdia infernal i contra mi mateix per no ser capaç de prendre'm les coses amb l'humor i la despreocupació de la mare. «Hauria de tornar a fumar», vaig pensar en un arravatament de mal geni, mentre la veia mullar altre cop els bigotis en escuma amb cara de felicitat. No vaig poder evitar engegar-li una nova fuetada:

—T'hi has fixat? Des que saps que només tens un seixanta-quatre per cent de discapacitat t'has tornat molt observadora, mare.

—Ha, ha, ha! —La rialleta, la seva, es va convertir en tos, i la tos va escampar un ruixament d'escuma per tota la taula. Quan va voler agafar un tovalló per netejar-la, la mà va escombrar tot el que va trobar pel camí, i l'ampolla va sortir disparada cap a la vorera i va rodolar fins a la claveguera. Dos nois farcits de tatuatges que estaven asseguts al respatller d'un banc, intercanviant alguna cosa que no eren cromos i escoltant una música rapera en un telèfon d'aquests que venen als «pakis», es van posar a aplaudir.